

חילולא

דרבי שמעון בר יוחאי

"לכבוד התנא האלוקי"

יום ח"י באייר, ל"ג יום בספירת העומר, מקובל בתפוצות ישראל כיום הילולא דרבי שמעון בר יוחאי זכותו תגן עלינו ועכ"י, ונמנה בהלכה בין הימים שנוהגין בו קצת שמחה, למרות שחל בתוך הימים שבין פסח לעצרת, בהם נוהגים בישראל מנהגי אבלות שונים, ולדברי הראשונים הרי הם ימי אבלות על אותם שנים עשר אלף זוגי תלמידים שהיו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפטרוס וכולם מתו בפרק אחד מפסח ועד עצרת - מפני שלא נהגו כבוד זה לזה.

ביום ל"ג בעומר נהגו להדליק משואות ולפזם זמירות מיוחדות, ולהרבות השמחה לכבוד היום ולכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי.

בכל שנה ושנה ביום סגולה זה נוהרים רבבות אלפי ישראל לפקוד את ציונו אשר במירון, ולהרבות שם בתפילה, בשירה ובריקודים, בהסתמכם על זכותו של אותו צדיק, עיר וקדיש מן שמיא נחית שהאיר את עיניהם של ישראל בספר הזוהר הקדוש אשר "תורתו מגן לנו, היא מאירת עינינו".

פוסקי הלכה וחכמי הקבלה נתנו טעמים ונימוקים שונים, הן בתורת הנגלה והן בתורת הנסתר לייחודו וחשיבותו של יום זה, שאין זה רק יום שאין להתענות בו, ומפסיקין במנהגי אבלות, אלא נחשב כיום שמחה כשלעצמו. אם מטעם שבו פסקו תלמידי רבי עקיבא למות, כפי שמציין רבינו המאירי בספרו "בית הבחירה" (יבמות סב) וכן בספר "המנהיג" בשם רבי זרחיה בעל "המאור", שמצא כתוב בספר ישן שהובא מספרד שמתו מפסח ועד פרוס העצרת ומאי פורסא פלגא, וט"ו יום קודם העצרת זהו ל"ג בעומר, "ועל כן המנהג בצרפת ובפרובינציה לכנוס אשה מל"ג בעומר ואילך", ואם משום שבו ביום הסמיך רבי עקיבא חמשה תלמידים וביניהם הרשב"י, שלא מתו כשאר התלמידים, או כזכר למן שבו ביום התחיל לרדת לבני ישראל היוצאים ממצרים.

יום טוב בעליונים ובתחתונים

עיקר ייחודו של יום ל"ג בעומר מתבטא כיום "הילולא דרשב"י", שהוא בבחינת יום טוב לתחתונים ולעליונים גם יחד, אשר "נודע שרצונו הוא שישמחו ביום זה", כי לפי המקובל ביום זה נתעלה הרשב"י לשיבה של מעלה ובו ביום גילה לחבריא קדישא צפונות התורה, כמובא בזוה"ק באדרא זוטא (פרשת האזינו) סדר אשכבתא דרשב"י. ואם כי אומנם לא מוזכר שם שיום פטירתו הוא בל"ג בעומר, היתה זאת כנראה מסורת שנתקבלה מדור דור שזהו יום פטירתו, כפי שכותב רבי עובדיה מברטנורא לאחיו: "ב"י"ח אייר יום מיתתו, באים מכל הסביבות, ומדליקים אבוקות גדולות מלבד מה שמדליקין עליה נר תמיד", וכן מובא ב"פרי עץ חיים", בשליה הקדוש, בסידור אדמו"ר בעל ה"תניא", וב"בני יששכר".

השמחה המופלגת בל"ג בעומר

במסגרת זו לא נרחיב את הדברים אודות גדולת היום וסגולותיו המיוחדות, כפי העולה מדברי הפוסקים חכמי אשכנז וספרד המזכירים את המנהגים המיוחדים וסדרי התפילה ביום זה, ומשמעות מיוחדת הוענקה ליום זה לאחר שחכמי הקבלה ובראשם האר"י ז"ל ואחריו רועי החסידות לדורותיהם, הפיצו בציבור את תורת הקבלה והחסידות, המבוססת עפ"י הזוה"ק וחכמי הנסתר, ונתמקד רק אודות שמחת ההילולא ביום זה.

השמחה המיוחדת בהילולא דרשב"י נחגגת ע"י ישראל קדושים בכל אתר ואתר, מקום אשר קהילות ישראל מצויים במזרח ובמערב, מוקדש יום זה להתייחדות עם זכרו הנערץ של התנא האלוקי, אם ע"י העלאת משואות כנהוג בארץ הקודש, אם ע"י הדלקת נרות מרובים בבתי הכנסיות כמקובל בארצות אירופה המזרחית, ואם ע"י קביעת שיעורים ללימוד בספר הזוה"ק בקהילות המזרח. ואם בכל מקום כך, הרי לאין ערוך מורגשת השמחה וההתעלות המופלגת במינה באתרא דרשב"י בהר הקודש מירון, כדבריו הנודעים של רבי צבי אלימלך מדינוב בעל "בני יששכר": "אשר נתאמת לנו מאנשי אמת, אשר השמחה ביום זה על ציון רשב"י היא שלא כדרך הטבע, דכתיב אור צדיקים ישמח". רבי יהודא לייב מפאלטישאן מנכבדי חסידי רוזין מתאר את ביקורו שם: "אין אני יכול להעלות על הכתב גודל השמחה אשרי מי שראה זאת... ומי שהוא במירון מרגיש שהשמחה הוא בכח הרשב"י, שרוצה בזה שיהיה משתה ושמחה" וכך היה מתאר זאת ר' חיים הלוי הורביץ בספרו "חיבת ירושלים": "ויהי בערב אור ליום ל"ג בעומר בהתאסף חכמי סגולה לבית המדרש, ולומדים ברעש גדול האדרות מהזוהר הקדוש, ואחרי זה עושים ההדלקה למעלה על הציונים בתוך הספסלים... וכיצד משיאין משואות? מביאים מבלאות בגדים של צמר גפן או פשתים,

וטובלין בשמן ומטילין לתוך הספל ומצית את האור, והבערה ללהב יצאה, ומרחוק נראה על כמה פרסאות, כי מירון יושבת בהר... וכל היום שמחה וששון ליהודים". כאמור, מלבד שהוא יום הסתלקותו, הרי ל"ג בעומר הוא יום שמחתו דרשב"י, שכן חכמת הקבלה היתה טמירה ונעלמה מעין הכל, ורק לרשב"י ניתנה הרשות, ובמיוחד ביום זה שמחה גדולה במרומים כיום מתן תורה במעמד הר סיני, לכן גזר אומר שיעשו הילולא ושמחה מידי שנה בשנה ביום פטירתו, בדומה למה שעושים ביום חג השבועות זמן מתן תורה. השמחה ביום זה ציינה גם את האמונה בקבלת תורה שבעל פה, על חלקי הנגלה והנסתר גם יחד, כפי שניתן לכך ביטוי נרחב בתנועת החסידות, כפי שהגדיר רבי ברוך ממעזבוז' נכדו של הבעש"ט הקדוש את היום כיום שמחת תורת הקבלה, ואף היה נוהג לסיים בל"ג בעומר בכל שנה ושנה את ספר הזוהר הקדוש, ואחרי שסיים היה יוצא בריקודין וספר הזוהר בידו. וכאשר רבי אברהם מקאלסיק היה טובל בבוקרו של יום היה מתלהב ביותר ומכריז: "הריני מקבל עלי קדושת היום". ענין מיוחד מובא בשם רבי ברוך ממעזבוז בטעם שמחת ההילולא, דרשב"י אין הלכה כמותו, כנודע מהכללים שנתנו הפוסקים דבכל מקום שהמקובלים מחולקים על בעלי הגמרא אין הלכה כהמקובלים, אולם בעולם העליון הלכה כהמקובלים, והוא רשב"י וסייעתו, וא"כ עיקר קבה"ת שלו היתה ביום הסתלקותו, לכן גדולה השמחה ביום זה. (שמועות טובות)

המודיע תשנ"ז